

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/143216>

Please be advised that this information was generated on 2016-08-24 and may be subject to change.

Artikel

De executeur in een nalatenschap met bitcoins en andere 'digitale bezittingen'

Mr. L.A.G.M. van der Geld

1 Inleiding

Executeurs zullen in de toekomst steeds vaker worden geconfronteerd met een *online*-nalatenschap naast een *offline*-nalatenschap. Wat betekent dit voor de werkzaamheden van de executeur? Moet een executeur actief op zoek gaan naar 'digitale bezittingen'? Het is niet eenvoudig voor de executeur uit te vinden of de erflater digitale bezittingen had. Hoe moeten we deze vragen bezien vanuit de verhouding tussen de erflater en de executeur in de zin van de 'quasiopdracht'?¹ In deze bijdrage wordt een eerste verkenning gedaan naar deze en andere vragen.

2 'Digitale bezittingen'

In Nederland is nog geen definitie of term voor wat in de juridische vakliteratuur in de Verenigde Staten *digital assets* wordt genoemd.² Ik vertaal het letterlijk met 'digitale bezittingen', zonder een juridische connotatie. In de Verenigde Staten worden de 'digital assets' veelal als volgt ingedeeld: 'personal', 'financial', 'business' en 'social media'. Onder persoonlijke digitale bezittingen kunnen data opgeslagen op computers, laptops, tablets en smartphones, zoals foto's, filmpjes, e-mails en spellicijsten, al dan niet via een webservice, worden verstaan.

Met financiële digitale bezittingen wordt verwezen naar data opgeslagen via online bankieren, accounts met tegoeden bij Paypal of onlinewinkels, bitcoins enzovoort. Data met betrekking tot cliënten, het elektronisch patiëntendossier, blogs, data opgeslagen in Dropbox en andere websites worden zakelijke digitale bezittingen genoemd. Sociale media zijn onder meer LinkedIn, Facebook en Twitter, die niet alleen gebruikt worden voor communicatie met anderen, maar ook als 'opslag' van bijvoorbeeld foto's.

Digitale bezittingen behoren niet altijd tot de nalatenschap van de erflater.³ Dit hangt namelijk af van de wijze waarop de erflater toegang had tot de digitale bezittingen. De digitale bezittingen kunnen zijn opgeslagen op persoonlijke digitale toestellen, zoals een laptop, tablet, smartphone enzovoort, al dan niet via software die voor de opslag is gedownload. Daarnaast is het mogelijk dat de digitale bezittingen toegankelijk zijn via een account bij het bedrijf dat de webdienst aanbiedt; de data zijn dan opgeslagen op een server in de *cloud*.

De toegang tot de data wordt geregeld in de overeenkomst die tussen de aanbieder van de webdienst en de afnemer van die dienst wordt gesloten. In veel gevallen is in die (licentie)overeenkomst zelf dan wel in de algemene voorwaarden die op de dienst van toepassing zijn, niets geregeld over de toegang na overlijden van de licentieafnemer. In een aantal staten in de Verenigde

1. B. Schols onderzocht in hoeverre de bepalingen van de 'opdracht' uit Boek 7 BW van toepassing kunnen zijn op de verbintenissenrechtelijke verhouding tussen de erflater en de executeur en komt daarmee tot de quasiopdracht, B.M.E.M. Schols, Van exécuteur testamentaire tot Testamentsvollstrecker tot afwikkelingsbewindvoerder (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2007, p. 161 e.v.

2. O.a. N. Cahn, Postmortem Life On-Line, Probate & Property 2011, juli/augustus, p. 36-39.

3. Uitgebreider over de digitale nalatenschap: L. van der Geld, De digitale nalatenschap, KWEP 2013/35, afl. 3, p. 16-20.

Staten is er wetgeving over de toegang na overlijden; in Nederland is er echter geen wetgeving op dit gebied.⁴

Uit het UsedSoft-arrest kunnen we de conclusie trekken dat er bij een licentieovereenkomst een eigendomsrecht op een kopie van software kan worden verkregen en dat dit eigendomsrecht overdraagbaar is.⁵ De overgang van het 'eigendomsrecht' op de kopie van software op erfgenamen lijkt, gezien de uitspraak van het Hof van Justitie van de EU, geen probleem te zijn. Daar waar het gaat om data die zijn opgeslagen op computers, laptops, tablets en smartphones, zoals foto's, filmpjes, e-mails, speellijsten enzovoort, waar voor het benaderen geen webservice nodig is, kunnen we stellen dat deze onderdeel zijn van het digitale toestel en tot de nalatenschap van de erflater kunnen behoren.

Binnen het systeem van het vermogensrecht is de kwalificatie van bits en bytes niet eenvoudig.⁶ Want wat zijn die digitale bezittingen: onlichamelijke, niet-stoffelijke

goederen?⁷ In het strafrecht rees deze vraag in het kader van de ontvreemding van objecten in een onlinegame: zijn digitale dan wel virtuele objecten een goed in de zin van artikel 310 van het Wetboek van Strafrecht (Sr)?⁸ Eenzelfde soort vraag kwam ten aanzien van de bitcoin op.⁹ De minister van Financiën is van mening dat de bitcoin niet onder de definitie van (elektronisch) geld valt in de zin van de Wet op het financieel toezicht en dat de bitcoin niet als wettig betaalmiddel wordt gezien, maar als ruilmiddel tussen particulieren.¹⁰ De Rechtbank Overijssel concludeerde eerder dit jaar dat de bitcoin niet als 'gangbaar geld' kan worden aangemerkt, als bedoeld in artikel 6:112 van het Burgerlijk Wetboek (BW).¹¹

3 Beheer van de nalatenschap, informatieplicht en boedelbeschrijving

In artikel 4:144 BW wordt als taak van de executeur gesproken over het beheer van de goederen van de nalatenschap. Vallen onder 'goederen van de nalatenschap' ook de digitale bezittingen van de erflater? Zoals we hiervoor zagen, gaat aan deze vraag de vraag vooraf of de digitale bezittingen tot de nalatenschap van de erflater kunnen behoren. Artikel 4:182 lid 1 BW lijkt geen obstakels op te werpen als de digitale bezittingen tot de nalatenschap behoren. Op grond van deze bepaling kunnen immers ook bevoegdheden, al dan niet vermogensrechtelijk, op de erfgenamen overgaan. Gesteld dat een aantal van de digitale bezittingen van de erflater tot zijn nalatenschap behoort, lijkt mij het kwalificatievraagstuk naar wat digitale bezittingen nu precies in het vermogensrecht zijn, er niet toe leiden dat digitale bezittingen zijn uitgesloten van het beheer van de executeur. Op meerdere plaatsen in Boek 4 BW wordt verwezen naar

123

4. In de Verenigde Staten is er nog geen federale wetgeving. In een aantal staten is er wetgeving die overigens niet altijd even compleet is. In deze staten is in ieder geval de toegang tot e-mailberichten geregeld. De commissie Fiduciary Access to Digital Assets, deel uitmakend van het Uniform Law Commission, werkt aan uniforme federale wetgeving met betrekking tot digitale bezittingen: 'The Committee will draft a free-standing act and/or amendments to ULC acts, such as the Uniform Probate Code, the Uniform Trust Code, the Uniform Guardianship and Protective Proceedings Act, and the Uniform Power of Attorney Act, that will vest fiduciaries with at least the authority to manage and distribute digital assets, copy or delete digital assets, and access digital assets.' Meer informatie over dit project is te vinden op <www.uniformlaws.org>.
5. HvJ EU 3 juli 2012, zaak C-128/11 (UsedSoft/Oracle International). In dit arrest spreekt het Hof over een 'eigendomsrecht op een kopie van de software', m.a.w. een eigendomsrecht op onstoffelijke objecten, te weten de bits en bytes van de software. Op grond van art. 5:1 BW is eigendom alleen op zaken mogelijk; en zaken zijn 'voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten' (art. 3:2 BW). Eigendom van een onlichamelijke, niet-stoffelijke zaak is in ons gesloten systeem van zakenrecht (nog) niet mogelijk. Dit arrest is van belang in het kader van de vraag of een licentieovereenkomst de overgang op erfgenamen kan uitsluiten. Hierbij is art. 4 lid 2 van de Europese Software-richtlijn van belang; hierin is de uitputtingsregel vastgelegd. Deze bepaling maakt het mogelijk dat software kan worden doorverkocht als deze is vastgelegd op fysieke dragers, zoals een dvd of usb-stick. Het was tot het UsedSoft-arrest niet duidelijk of de uitputtingsregel van de Software-richtlijn ook van toepassing zou zijn in het geval van een licentieovereenkomst gesloten voor te downloaden software en de latere doorverkoop daarvan. In de licentieovereenkomst tussen Oracle en UsedSoft stond dat de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten niet overdraagbaar waren. Het verlenen van een in tijdsduur onbeperkt gebruiksrecht in combinatie met het door downloaden beschikbaar stellen van een kopie van het programma is volgens het Hof materieel gelijk te stellen met de eigendomsoverdracht van een exemplaar. Het Hof komt tot deze gevolgtrekking omdat de gebruikslicentie en download onbrekkelijk met elkaar verbonden zijn. Volgens het Hof is het auteursrecht waarop de licentieovereenkomst is gebaseerd, uitgeput als de auteursrechthebbende kopieën van een computerprogramma tegen betaling van een economisch reële vergoeding voor onbepaalde tijd ter beschikking worden gesteld aan gebruikers.
6. In het Beeldbrigade-arrest laat de Hoge Raad in het midden of software een zaak is in de zin van art. 3:2 BW, maar oordeelt dat het consumentenkooprecht van Boek 7 BW van toepassing is op de koop van software: HR 27 april 2012, NJ 2012/293.

7. Ik noem daarom de onlinenalatenschap ook wel het digitale onstoffelijke overschot. Een goed kan onstoffelijk zijn; dit werd bepaald ten aanzien van elektriciteit en giraal geld: HR 23 mei 1921, NJ 1921, p. 564 e.v. en HR 11 mei 1982, NJ 1982/583.
8. In de casus van HR 31 januari 2012, NJ 2012/536 (RuneScape) ging het om de waardevolle objecten van een 13-jarige jongen in het online-multispelersspel RuneScape. Twee jongens van 15 en 16 dwongen hem mee te werken aan het afgeven van zijn spelobjecten door hem met een mes te bedreigen, te slaan en te schoppen. Hij werd gedwongen in te loggen, waarna een van de verdachten de objecten in het spel, zoals een amulet en een masker, heeft overgeheveld naar zijn eigen account bij hetzelfde spel. De Hoge Raad kwam tot de conclusie dat digitale objecten tot 'goed' in de zin van art. 310 Sr gerekend kunnen worden.
9. Digitale valuta staan nu nog in de kinderschoenen. De bitcoin wordt op beperkte schaal gebruikt om betalingen te doen. De bitcoin is een unieke code en wordt in de cloud gehouden in een zelf of door een derde beheerde 'wallet', een soort digitale portemonnee. Als geldmiddel wordt een bitcoin (nog) niet gezien. Voor wie meer wil lezen over de bitcoins beveel ik het onlinedossier op de site van de Economist aan: <www.economist.com/topics/bitcoins>.
10. Brief minister van Financiën van 19 december 2013 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, kenmerk: FM/2013/1939 U.
11. Rb. Overijssel 14 mei 2014, ECLI:NL:ROVE:2014:2667.

‘goederen van de nalatenschap’ die tezamen met ‘schulden van de nalatenschap’ de gehele nalatenschap omvatten.

Onder het beheer van de goederen van de nalatenschap wordt wat mij betreft ook het beheer van de digitale bezittingen begrepen. Voor de executeur is het niet eenvoudig te ontdekken of er digitale bezittingen tot de nalatenschap behoren. Er is voor digitale bezittingen niet zoiets als het ‘loket slapende tegoeden’.¹² Als de executeur geen toegang heeft tot de persoonlijke digitale toestellen van de erflater, dan is het welhaast onmogelijk onderzoek te doen. En daarbij: al heb je toegang, meestal neemt de erflater de wachtwoorden, accounts en gebruikerskennis mee het graf in. De executeur kan met een uitgebreid onderzoek, bijvoorbeeld via de geschiedenis, favorites, bladwijzers, e-mail en betaalgegevens van de erflater, zich mogelijk een beeld vormen van de activiteiten van de erflater in de cloud. Als de executeur al een beeld daarvan krijgt, dan is het zonder de benodigde wachtwoorden bijzonder moeilijk toegang te krijgen tot de accounts.

Hoe belangrijk is het voor de executeur bekend te zijn met de aanwezigheid van digitale bezittingen? De executeur heeft verschillende verplichtingen waarbij de samenstelling van de nalatenschap een rol speelt, onder meer:

1. *Behoorlijk beheer.* De executeur moet wat bitcoins betreft alert zijn op een koers met een hoge volatiliteit. De vergelijking met de koersrisico's van een effectenportefeuille dringt zich hier op. De executeur kan vanuit het oogpunt van behoorlijk beheer gehouden zijn tot wijziging van de samenstelling dan wel verkoop van een effectenportefeuille, oordeelde de Hoge Raad.¹³ Als de executeur tekortschiet door geen maatregelen te treffen ter voorkoming van een dreigend nadeel voor de erfgenamen moet hij in persoon het risico dragen van een waardedaling.¹⁴ Het behoorlijk beheer geldt wat mij betreft ook voor bitcoins, als de executeur wist of had behoren te weten dat er bitcoins tot de nalatenschap behoorde; zie meer hierover in paragraaf 4.
2. *Boedelbeschrijving.* Uit artikel 4:146 lid 2 BW volgt voor de executeur de verplichting om met ‘bekwame spoed’ een boedelbeschrijving te maken.¹⁵ Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat de term ‘bekwame spoed’ ziet op de mogelijkheid van enig beraad of enig onderzoek.¹⁶ Uit de parlementaire geschiedenis blijkt echter niet wat de omvang van het onderzoek van de executeur dient te zijn voordat hij een boedel-

beschrijving kan maken. De jurisprudentie die voorhanden is, ziet met name op het uitblijven van de boedelbeschrijving en het daarop volgend ontslag van de executeur.

Ik acht de stelling verdedigbaar dat de executeur de boedelbeschrijving met betrekking tot de *offline*-nalatenschap met bekwame spoed maakt en vervolgens onderzoek doet naar de *online*-nalatenschap, omdat daar meer tijd voor nodig is. Uit onderzoek van het CBS naar het gebruik van sociale media in 2012 blijkt dat 70 procent van de Nederlanders actief is op sociale media, ook in de hogere leeftijdscategorieën. Bijna drie op de tien 65- tot 75-jarigen maakten in 2013 gebruik van sociale media. 20 procent van de 75-plussers is dagelijks op internet te vinden.¹⁷ Anno 2014 kan een executeur toch niet met droge ogen beweren dat ‘zijn’ erflater niet actief was in de cloud?¹⁸ Van een executeur kan op z'n minst worden verwacht dat hij enig onderzoek instelt, meer in het bijzonder dat hij onderzoek instelt naar de meest voorkomende digitale bezittingen.¹⁹ Zowel voor de online- als voor de offlinenalatenschap geldt de ‘bekwame spoed’; ten opzichte van de onlinenalatenschap kan worden gesteld dat ‘bekwame spoed’ betekent dat de executeur daarvoor wat meer tijd heeft dan wel dat slechts een deel van het onderzoek naar de onlinenalatenschap binnen de termijn van de bekwame spoed moet zijn afgerond.

3. *Goederen te gelde maken.* Een executeur is bevoegd over te gaan tot verkoop van goederen van de nalatenschap voor zover dit nodig is voor de tot zijn taak behorende voldoening van schulden van de nalatenschap (art. 4:147 lid 1 BW). Mogelijk zijn er digitale tegoeden, bijvoorbeeld een rekening bij Paypal die de executeur kan aanspreken, zodat er geen goederen te gelde hoeven te worden gemaakt. Daarvoor is het wel nodig dat de executeur weet welke goederen en digitale bezittingen er zijn. Ook hier gaat wat mij betreft enig onderzoek aan vooraf.

4 Quasiopdracht

In zijn onderzoek naar de aard van de executeur neemt Schols onder meer de bepalingen uit de titel Opdracht onder de loep: in hoeverre kunnen deze bepalingen van overeenkomstige toepassing zijn op de executeur? Hij gaat daarbij met name in op de zorgvuldigheidsnorm die van de opdrachtnemer verwacht kan worden,

12. <www.slapendetegoeden.nl>, een initiatief van de Nederlandse Vereniging van Banken.

13. HR 21 november 2008, NJ 2009/116.

14. Over de verkoop van een effectenportefeuille door de executeur, zie ook Schols 2007, p. 360.

15. Welke termijn bij ‘bekwame spoed’ hoort, is niet duidelijk. Het begrip ‘bekwame tijd’ in art. 7:23 BW ziet overigens op een termijn van ‘ongeveer twee maanden’, Hof Den Bosch 20 maart 2001, ECLI:NL:GHSHE:2001:AE0843.

16. Parl. Gesch. Boek 3, p. 162.

17. CBS Webmagazine, vrijdag 13 december 2013.

18. In Groot-Brittannië is onderzoek gedaan naar wat Britse consumenten in de cloud hebben: Generation Cloud 2012, Rackspace i.s.m. onderzoeksbureau OnePoll™; een onderzoek onder tweeduizend personen in Groot-Brittannië van 18 jaar en ouder. Uit dit onderzoek volgt dat de Britse consument gemiddeld voor £ 508 aan gegevens, zoals muziek, video's, boeken, apps en abonnementen op bijv. magazines, in de cloud heeft staan.

19. Dit betekent wat mij betreft dat de executeur onder meer checkt of erflater een account had op de top 5 van meest gebruikte sociale media in Nederland en nagaat of erflater een account bij Paypal had.

artikel 7:401 BW.²⁰ Uit dit artikel volgt volgens Schols dat de executeur bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed executeur in acht neemt.

Wat deze zorgvuldigheidsnorm betekent, hangt af van de omstandigheden. Wat mag van de executeur worden verwacht? Is het van belang of de executeur zelf actief is op het internet?

Daarbij dient wat mij betreft ook de vraag te worden gesteld wat in de verhouding van de quasiopdracht tussen de executeur en de erflater van de erflater verwacht kan worden? Ik vraag me namelijk af of van erflater verwacht mag worden dat hij de executeur informeert over welke digitale bezittingen hij heeft. In de titel Opdracht staat niet met zoveel woorden dat de opdrachtgever (erflater) ook dient te handelen als een goed opdrachtgever. Uit de jurisprudentie leren we echter dat op de opdrachtgever een informatieverplichting kan rusten op grond van de redelijkheid en de billijkheid.²¹ Hier komen we bij de verhouding tussen de informatieplicht van de erflater als opdrachtgever en de onderzoeksplicht die de executeur bij het vervullen van zijn taak als executeur heeft (meer in het bijzonder de hiervoor in par. 3 genoemde verplichtingen). Dit brengt mijns inziens het volgende met zich:

- De erflater behoort als een goed opdrachtgever de executeur te informeren over digitale bezittingen die niet na enig onderzoek kenbaar zijn voor de executeur.²²
- Het past de executeur vanuit de zorgvuldigheidsnorm van artikel 7:401 BW dat hij enig onderzoek verricht naar de aanwezigheid van digitale bezittingen in de nalatenschap. Daarbij kan hij aansluiten bij de meest voorkomende digitale bezittingen. Als hij zelf niet actief is op het internet dient hij dit onderzoek door een derde namens hem te laten uitvoeren.

Het goed opdrachtgeverschap van de erflater en het goed opdrachtnemerschap van de executeur staan met elkaar in verbinding en werken als ‘communicerende vaten’. Heeft de erflater zijn digitale bezittingen niet of op weinig zorgvuldige wijze geadministreerd dan wel de executeur daarover niet geïnformeerd, dan vermindert dit de zorgplicht van de executeur; heeft de erflater een uitgebreide(re) administratie van zijn digitale bezittingen, dan wordt de zorgplicht van de executeur op dit punt groter. Als de erflater geen enkele aanwijzing achterlaat dat hij digitale bezittingen heeft, dan kan de executeur zijn ‘standaardonderzoek’ verrichten (zie hiervoor ook par. 3) naar de digitale bezittingen die van iedere Nederlander in dezelfde leeftijdscategorie van erflater verwacht mogen worden.

De erflater kan overigens op verschillende wijzen aan zijn informatieplicht over zijn digitale bezittingen vol-

doen; de gegevens met betrekking tot zijn onlinebestaan hoeft hij niet per se vast te leggen in de uiterste wilsbeschikking waarin hij de executeur aanwijst.

In het kader van de ‘socialemedia-executeur’ wordt door de erflater een opdracht verleend aan de executeur die ziet op de socialemediaprofielen van de erflater. De erflater geeft zijn wens te kennen met betrekking tot de voortzetting dan wel beëindiging van zijn onlinebestaan op de sociale media en geeft de executeur bijvoorbeeld de opdracht om socialemediaprofielen te verwijderen of te wijzigen in een gedenkpagina. Deze opdracht kan de executeur alleen uitvoeren als hij over de accountgegevens van de sociale media van erflater beschikt.

Bij de socialemedia-executeur gaat het om een specifieke opdracht die door erflater wordt verstrekt. De in paragraaf 3 genoemde verplichtingen vloeien voort uit de wettelijke taak van de executeur. Vanuit de gedachte dat de verhouding tussen de erflater en de executeur de aard heeft van de quasiopdracht, kan worden gesteld dat tegenover de onderzoeksplicht van de executeur naar digitale bezittingen de informatieplicht van de erflater staat over zijn digitale bezittingen. Met andere woorden: er is niet alleen sprake van een goed quasiopdrachtnemerschap van de executeur, maar ook van een goed quasiopdrachtgeverschap van de erflater!

5 Aangifte erfbelasting

125

De executeur is sinds 1 januari 2012 verplicht om de aangifte erfbelasting te doen (art. 72 lid 1 van de Successiewet 1956, SW 1956). Uit artikel 47 van de Invorderingswet 1990 (IW 1990) volgt dat de executeur die de aangifte erfbelasting heeft gedaan hoofdelijk aansprakelijk is voor de te weinig betaalde erfbelasting. Bij een onjuiste aangifte pleegt hij bovendien valsheid in geschrifte, waarop een gevangenisstraf van zes jaar staat. De executeur is ook aansprakelijk als de erfgenamen die vermogensbestanddelen verzwijgen. Deze aansprakelijkheid wordt echter beperkt door artikel 47 lid 2 IW 1990: als de executeur aannemelijk kan maken dat hem geen verwijt treft dat de aanslag tot een te laag bedrag is vastgesteld of anderszins te weinig belasting is geheven. Deze beperking is gebaseerd op het amendement-Schouten:

‘Voor alle duidelijkheid wordt opgemerkt dat de executeur zich zal moeten inspannen om alle informatie te verkrijgen die nodig is om de aangifte te doen. Op de executeur rust een zwaarwegende zorgplicht om de aangifte juist en volledig in te dienen zodat hij zich niet snel zal kunnen verdisculperen indien de aangifte onjuistheden of onvolledigheden bevat.’²³

Erfbelasting wordt geheven over de waarde van al wat krachtens erfrecht wordt verkregen (art. 1 SW 1956). In

20. Schols 2007, p. 161 e.v. en HR 21 november 2008, NJ 2009/116, r.o. 4.2.

21. HR 24 februari 2012, NJ 2012/144 en Asser/Tjong Tjin Tai 7-IV 2014/125.

22. Ik denk hier bijv. aan bitcoins: de transacties van bitcoins zijn niet op kopers/verkopers herleidbaar. Daarnaast is het alleen mogelijk om te zien of de erflater bitcoins heeft als de software van de digitale wallet is gedownload op een digitaal toestel van de erflater.

23. Kamerstukken II 2011/12, 33004, 9 (amendement-Schouten), p. 2.

antwoord op Kamervragen over de opkomst van de bitcoin als digitale betaaleenheid laat de minister van Financiën weten dat de inkomsten uit bitcoins onder de Nederlandse inkomstenbelasting vallen.²⁴ Ik zie geen reden aan te nemen dat dit anders zal zijn voor de erfbelasting: in de heffing voor de erfbelasting wordt de waarde van de bitcoins per de overlijdensdatum betrokken. Ook voor andere digitale bezittingen die tot de nalatenschap behoren, geldt dat deze (als zij op geld waardeerbaar zijn) in de heffing van erfbelasting worden betrokken. Dat de waardering daarvan, bijvoorbeeld van een virtueel object in een onlinegame, niet eenvoudig is, behoeft geen nadere toelichting.

Er rust aldus op de executeur een inspanningsverplichting op zoek te gaan naar de digitale bezittingen in een nalatenschap in het kader van de erfbelasting, althans voor zover deze in de heffing van de erfbelasting worden betrokken. De executeur zal in dat kader moeten aantonen dat hij onderzoek heeft verricht naar digitale bezittingen. Het is de executeur aan te bevelen dat hij vastlegt welk onderzoek hij heeft verricht. Hoever deze inspanningsverplichting strekt, is nog niet duidelijk. Ik vermoed dat het in de heffing van erfbelasting betrekken van digitale bezittingen thans meer theorie dan praktijk zal zijn.

6 Tot slot

126

De executeur kan er niet (meer) omheen: tot bijna elke nalatenschap behoren digitale bezittingen. Uit de taken van de executeur vloeit voort dat hij enig onderzoek moet verrichten naar de aanwezigheid van digitale bezittingen in de nalatenschap van de erflater. Hierbij kan de executeur naar mijn mening volstaan met het doen van onderzoek naar de meest voorkomende digitale bezittingen. Als men ervan uitgaat dat de zorgvuldigheidsnorm van de opdrachtnemer van artikel 7:401 BW van overeenkomstige toepassing is, vanwege de 'quasiopdracht', dan vinden we ook hier een grondslag voor enig onderzoek door de executeur. In de quasiopdrachtverhouding is er ook een zorgplicht voor de erflater: als goed erflater stelt hij de executeur in kennis van die digitale bezittingen die niet na onderzoek aan de executeur kenbaar kunnen zijn.

Een relativerende noot: er zijn nog geen onderzoeksgegevens beschikbaar over de gemiddelde waarde van de digitale bezittingen van de Nederlander.²⁵ Veel van de digitale bezittingen die momenteel in nalatenschappen worden aangetroffen, zullen vooral immateriële waarde vertegenwoordigen en de materiële waarde zal voorlopig nog gering zijn, tenzij we met een erflater te maken hebben die tijdens leven een door de wol geveerde bitcoin-handelaar was.

24. Kamerstukken II 2012/13, Aangangsel van de Handelingen, 2508.

25. Voor de gemiddelde waarde van de digitale bezittingen van de Britse consument, zie noot 18.